

Qishloq hayoti

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IJTIMOY-IQTISODIY GAZETASI

1974-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan

2024-yil 11-iyul, payshanba

№ 28 (9296)

e-mail: infoqishloqhayoti@yandex.ru

@Qishloqhayoti_gazetasi



МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ИЛК БОР ЎТКАЗИЛДИ

“Ипак йўли қишлоқ хўжалиги таълим ва илмий-тадқиқот инновацион Альянси”нинг 9-йиллик анжумани Марказий осийёда илк бор Тошкент давлат аграр университетиди ўтказилди.

Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатларнинг ушбу альянсига ўтган йили Тошкент давлат аграр университети ҳам аъзо сифатида киритилганди. Қишлоқ хўжалиги таълими ва фани соҳасидаги ҳамкорликни амалга оширишга қаратилган мазкур форум қишлоқ хўжалигини юксак даражада ривожлантириш учун янги назариялар, янги услублар ва янги



йўллари муҳокама қилишга қаратилган ва иштирокчилар учун тажриба алмашиш ва ҳамкорлик қилиш учун юқори даражали платформа ҳисобланди. Ушбу анжуманда 13 та хорижий давлатларнинг 51 та олий таълим муассасаларининг 120 дан ортиқ хорижий вакиллари ҳамда 80 дан ортиқ хорижлик вакиллар иштирок этди. Улар биргаликдаги ҳаракатлари билан минтақавий қишлоқ хўжалиги олий таълимининг юқори сифатли уйғунлашган ривожланишига ҳамда қишлоқ хўжалиги таълими ва фанининг тараққиётига қўмақлашди. Форумнинг очилиш маросими куни кеча ўтказилди. Шунингдек, маросим доирасида Шимолий-ғарбий қишлоқ ва ўрмон хўжалиги университетининг Тошкент давлат аграр университетиди филиалининг очилиши ҳам бўлиб ўтди.

Мазкур форумга мезбонлик қилган Тошкент давлат аграр университети томонидан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари кўргазмалари ҳам юқори савияда ташкил этилди.

Ўз мухбиримиз

➤ Ер соҳасидаги ислохотлар амалда

Барча ҳаракатларимиз инсон қадри ва манфаатлари учун

“Ўздаверлойиха” давлат илмий-лойиҳалаш институти Навоий вилояти “Наввилерлойиха” бўлинмаси фаолиятининг асосий мақсади давлат бошқарув органлари қарорларини амалга оширишга қаратилган ер тузишга оид комплекс тадбирларни бажаришга йўналтирилган лойиҳа-қидирув, илмий-тадқиқот, кузатув ишларини бажариш, хўжалик юритувчи субъектларга хўжалик шартномалари асосида хизматлар кўрсатишдан иборатдир.

Бундан ташқари бўлинмамиз ер тузиш ишларининг бажарилишини таъминлаш ва ер тузишни тақомиллаштиришга оид комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларнинг жойлашишидаги ноқулайликларни бартараф этиш орқали янги ер участкаларини ташкил этиш ҳамда мавжуд ер участкаларини тартибга солиш лойиҳаларини тузиш, юридик ва жисмоний шахсларга ер участкаларини танлаш ва ажратиш бўйича ер тузиш лойиҳа хўжатларини тайёрлаш ва ер участкаларини натурда чегараларини белгилаб бериш ва бошқа низомда белгиланган бир қатор муҳим вазифаларни амалга ошириб келмоқда. Шунингдек, қишлоқ хўжалиги экинларини жойлаштириш бўйича электрон рақамли хариталарини тузиш ва улардан фойдаланишни ташкиллаштириш, қишлоқ хўжалиги экинларини жойлаштириш режаларига риоя қилиниши, агротехник тадбирларнинг ўз вақтида

бажарилиши юзасидан қишлоқ хўжалиги экинларини мониторинг қилиш каби устувор масалалар бўйича ҳам иш олиб борилмоқда.

АҲОЛИНИНГ ДАРОМАДЛАРИНИ ОШИРИШ ЙЎЛИДАГИ ЭЗГУ ТАШАББУСЛАР

Сўнгги йилларда қишлоқ хўжалиги соҳасини ислох қилиш ва соҳага бозор механизмларини жорий этиш борасида изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Пахта ва ғалладан қисқартирилган ер майдонларида боғдорчилик, узумчилик, полиз ва сабзавотчилик, дуккакли ва мойли экинларни етиштириш соҳасида экспортбоп қишлоқ хўжалиги экинлари экишни қўпайтириш, шунингдек, аҳолининг кенг қатламларини жалб қилиш орқали ушбу ерлардан самарали фойдаланиш тизимини яратиш эвазига тармоқда қўшимча ўсишига эришилмоқда.

(Давоми 2-саҳифада)



➤ Мутахассис тавсиялари

ЧИЛПИШ — ЁЎЗА ПАРВАРИШИДАГИ МУҲИМ ТАДБИР

Ёўза ғовламаслиги учун ўз вақтида чилпиш тадбирларини ўтказиш зарур.

Илмий тадқиқот институтларининг олиб борган тажрибаларига кўра, ғўзанинг биологик талаблари имкони борича тўла-тўқис қондирилса, у июнь-июль ойларида шигил ҳосилга кириди ва кўплаб кўсаклар вужудга келади, ҳосил

элементларининг тўқилиши кам бўлади. Ҳосилнинг 46 фоизи июнь ойида, 47 фоизи июль ва 7 фоизи август ойининг биринчи ярмида шаклланади. Бу агротехник тадбирнинг мақбул вақтида бажарилиши ғўзанинг шона, гул тугун-

чаларини сақлаш, кўсак пайдо бўлиши ва етилиш жараёнларини жадаллаштиришга хизмат қилади. Оқибатда кўсакларнинг пишиб, етилиши тезлашиб, ҳосилдорлиги ортади.

(Давоми 3-саҳифада)

ЭНЕРГЕТИК ИЧИМЛИКЛАР...

Яқин замонларда энергетик ичимликлар одамлар, хусусан, ёшлар ва мактаб ўқувчилари орасида машҳур бўла бошлади. Эҳтимол, кўпчилик уларнинг нима эканлигини тахмин қилиши мумкин. Кўпинча бундай ичимликлар ўрта мактаб ўқувчилари ва машғулотларга, имтиҳонларга тайёргарлик кўраётган талабалар, фитнес-мураббийлар, ҳайдовчилар ёки ишларини ўз вақтида топширишга улғура олмаган офис ходимлари томонидан истеъмол қилинмоқда.

Энергетик ичимликларни дўконларда, савдо расталарида ва спорт залларида кўриш мумкин. Одамлар “Мўъжизавий ичимликлар” ҳақида уларни актив фаолият ва фаол ҳаёт тарзини сақлашга ёрдам берувчи, витаминлар ва бошқа фойдали моддалар ҳазинаси сифатида телеканалларда узатилаётган реклама ва роликлардан,

шунингдек, дўстларининг ҳикояларидан библи олишмоқда.

Буларнинг барчаси ёмон таъсирсиз ва жуда ижобий эшитилади. Аммо, агар улар ҳақиқатан шундай “мўъжизавий ичимликлар” бўлса, нега ишлаб чиқарувчилар, истеъмолчилар ва шифокорлар ўртасида турли хил фикрлар мавжуд? Албатта,

ишлаб чиқарувчилар ўз маҳсулотларининг афзалликлари ва ўзига хослиги ҳақида гапиришди, лекин шифокорлар қатъий зарарлигини таъкидлашди. Кимга ишонш керак? Буларнинг барчаси ҳақиқатан ҳам шунчалик хавфсиз ва фойдалими? Бу ажойиб энергия қаердан келади ўзи?

(Давоми 4-саҳифада)

КУЙДИРГИ — ЎТКИР ЮҚУМЛИ КАСАЛЛИК

Куйдирги – Сибир яраси инсон ва ҳайвонларга хос бўлган ўткир юқумли касаллик ҳисобланади.



У тери ва тери ости тўқималарида церозли ва геморрагик шишлар пайдо бўлиши билан характерланади. Касалликнинг кўзгатувчиси вегетатив ва спора шаклида бўлади. Кислород етишмаган ва қуруқ тупроқларда юз йилгача яшаш хусусиятига эга. Бу касалликка асосан, қорамол, қўй, эчки, от, эшак ҳамда туялар мойил ҳисобланади. Ит, мушук ва ёввойи йиртқич ҳайвонлар касалликка камроқ чалинади. Совуқ қонли ҳайвонлар ва паррандалар бундан истиснодир. Шу билан бирга ёввойи ҳайвонлар ва йиртқич паррандалар касалланган ҳайвон гўштини егандан сўнг узок муддат давомида ахлати ва сийдиги орқали касаллик кузгатувчисини ташқи муҳитга тарқатиши мумкин.

Касаллик манбаси асосан касал ҳайвонлар, улардан олинган маҳсулотлар, ҳайвон ўлган жойдаги зарарланган тупроқ бўлиши кузатилади.

Куйдирги одамларга касал ҳайвонларни парваришлаганда, касалланган ҳайвонлардан олинган тери, жунга ишлов берганда, ветеринария мутахассиси руҳсатсиз сўйилган ёки касалланган ҳайвонлардан олинган, кўрикдан ўтмаган сут ва гўшт каби қорвачилик маҳсулотларини истеъмол қилиш оқибатида юқади. Микроб асосан, шикастланган тери орқали, айрим ҳолларда ошқозон-ичак, юқори нафас шиллиқ пардаси ва кўз конъюнктиваси орқали ўтади. Кирган жойда кўзгатувчи кўпаяди. Терида ва тери остидаги тўқимада геморрагик-некротик яллиғланиш ҳосил бўлади.

Касалликнинг тери, ичак ва ўпка турлари мавжуд. 95-98 фоиз тери шаклида учрайди. Яширин даври бир неча соатдан 14 кунгача, ўртача 2-3 кун давом этади. Асосан, терининг очик қисмлари зарарланади. Кўзгатувчи тушган жойда аввало доғ, сўнгра қизил тугунча ҳосил бўлади ва у тез орада пуфакчага айланади. Ичиди қон аралаш сероз суюқлик кузатилади. Сўнгра пуфакча ёрилади ва унинг ўрнида усти қора парда билан қопланган ва оғриқсиз яра кўзга ташланади.

(Давоми 3-саҳифада)

ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНКНИНГ ЭКОЛОГИК БАРҚАРОРЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДАГИ ТАШАББУСЛАРИ

Яқинда Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида Ўзсаноатқурилишбанк тизимида “яшил” иқтисодиётга ўтиш борасида амалга оширилаётган ишларга бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Унда банк раҳбарияти ҳамда Давлат экологик экспертизаси маркази мутахассислари мамлакатимизда экологик барқарорлик ва атроф-муҳит муҳофазасини таъминлаш, бу борада банк ташаббуслари хусусида маълумот берди.

Олимлар таъкидлаганидек, инсоният

табиат қонунлари асосида яшashi ва ривожланиши лозим, акс ҳолда у инсонни жазолайди. Аммо, сўнгги глобал ўзгаришлар даврида сув ҳавзаларининг қуриши, ўрмон хўжаликларининг қисқариши, чиқиндиларнинг ортиши каби экологик инқирозлар тобора кўпаймоқда. Шу боис яшил тикла-

ниш ва тараққиёт дунё ҳамжамияти учун муҳим ҳаётий заруратга айланди.

Давлатимиз раҳбари бошчилигида ишлаб чиқилган 2019-2030 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикасининг “яшил” иқтисодиётга ўтиш стратегиясида табиий ресурсларни асраб-авайлаш,

иқтисодиёт тармоқларида тежамкор воситалар ва муқобил энергия манбаларидан фойдаланишни кучайтириш, умуман, саноатлаштиришни йўқотишларсиз амалга оширишга қаратилган қатор вазифалар белгиланган.

(Давоми 3-саҳифада)

КЕЛГУСИ ЙИЛДАН ТЕРГОВ СУДЬЯЛАРИ ФАОЛИЯТИ БОШЛАНАДИ

Президентимизнинг жорий йил 10 июндаги “Тезкор-кидирув ҳамда тергов фаолиятида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилаётган ислохотларни янги босқичга олиб чиқмоқда.



Мазкур фармондаги муҳим янгилик, 2025 йил 1 январдан жиноят ишлари бўйича туман, шаҳар судларида тергов судьяси лавозими жорий этилади. Тергов судьялари жиноят ишлари бўйича судга қадар иш юритув даврида процессуал қарорларга санкция бериш масаласини кўриб чиқади. Тергов судьяси берган санкциялар фақатгина вилоятлар ва унга тенглаштирилган судлар томонидан апелляция инстанциясида якка тартибда қайта кўриб чиқиши мумкин. Тергов судьялари маъмурий ҳуқуқб-узарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ваколатига эга бўлади. Улар кўриб чиққан маъмурий ҳуқуқб-узарлик тўғрисидаги ишлар амалда-ги тартиб бўйича юқори инстанцияларда қайта кўриб чиқилади. Тергов судьяси санкциялар ва мажбурлов чораларини қўллаш масаласини ҳал қилади.

Тергов судьялари томонидан қуйидаги турдаги санкциялар қўлланилиши назарда тутилмоқда:

- қамоққа олиш ёки уй қамоғи тарзидagi эҳтиёт чорасини қўллаш,
- қамоқда сақлаш ёки уй қамоғи муддатини узайтириш,
- паспортнинг (ҳаракатланиш ҳужжатининг) амал қилишини тўхтатиб туриш билан боғлиқ,
- мурдани эксгумация қилиш,

Жиноят ишлари бўйича Учтепа тумани суди судьяси.

Барча ҳаракатларимиз инсон қадри ва манфаатлари учун



(Боши 1-саҳифада)

Хисоб-китобларга кўра 1 гектар майдонда етиштирилган пахта хомашёсига нисбатан узумдан 7 баравар, гилосдан 6 баравар, ёнғоқдан 5 баравар кўп даромад олиш ҳамда ушбу ерларда оилавий тадбиркорлик доирасида кичик интенсив боғдорчилик, узумчилик, полиз, дуккакли, мойли экинлар, картошка етиштириш ва сабзавотчилик лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш орқали маҳаллаларда “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари”да рўйхатда турган эҳтиёжманд оилаларнинг даромадли меҳнат билан бандлигини таъминлаш бўйича катта имконияти яратилмоқда. Аҳолининг даромад топишига қаратилган тадбиркорлик ташаббусларини молиявий қўллаб-қувватлаш, аҳолига аграр тармоқда ўз бизнесини ташкил этишга кўмаклашиш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришда деҳқон хўжаликларининг улушини ошириш ва қишлоқ хўжалигини диверсификациялаш орқали озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида фермер хўжаликлари ва кластерлар фойдаланувидagi пахта ва ғалладан қисқартирилган экин майдонларини 2022-2025 йилларда босқичма-босқич захирага қайтариш белгиланган.

Деҳқон хўжалиги юритиш учун ер участкаларини ижарага беришнинг маъмурий регламентага асосан

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги “Ўзда-верлойиҳа” давлат илмий-лойиҳалаш институти ижрочи ташкилот ҳисобланади. Айни пайтда вилоятимизда қарийб 12 минг гектар ер майдонида 19 мингдан зиёд лот режалаштирилган бўлиб, мазкур ҳудудлар 30 йилга 30 сотихдан 1 гектаргача очиқ электрон танлов орқали ижара ҳуқуқи асосида ажратилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 24 ноябрдаги “Мева-сабзавотчилик ва узумчиликда оилавий тадбиркорлиқни ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида деҳқон хўжаликларининг улушини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори бўйича 4890 гектар майдон 15573 та лот, давлатимиз раҳбарининг 2022 йил 10 сентябрдаги “Деҳқон хўжаликлари ташкил этишини қўллаб-қувватлаш орқали аҳоли даромадларини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори бўйича 2022 йил учун 1 445 гектар 2835 та лот, 2023 йил учун эса 3195 гектар 6230 та лот, Президентимизнинг 2024 йил 19 январдаги “Қишлоқ



Пахта ва ғалладан қисқартирилаётган ер майдонларида боғдорчилик, узумчилик, полиз ва сабзавотчилик, дуккакли ва мойли экинларни етиштириш соҳасида экспортбоп қишлоқ хўжалиги экинлари экишни кўпайтириш, шунингдек, аҳолининг кенг қатламларини жалб қилиш орқали ушбу ерлардан самарали фойдаланиш тизимини яратиш эвазига тармоқда қўшимча ўсишга эришиш асосий мақсад ҳисобланади. Ажратилган ер майдонларининг тупроқ шароити, ер балл бонитети, сув билан таъминланганлик даражаси, ҳудуд аҳолисининг тажрибасидан келиб чиққан ҳолда “Бир ҳудуд – бир маҳсулот” тамойили асосида маҳсулот етиштиришга асосий эътибор қаратилиб, деҳқон хўжалиги юритиш учун ер участкаларини очиқ электрон танлов орқали ижарага беришда ўз томорқасида мева-сабзавотчилик, полиз маҳсулотларини етиштириш ва узумчиликда яхши натижаларга



Аҳад ШОВҚИЕВ,
“Ўздаверлойиҳа” ДИЛИ
Навоий вилояти “Навилерлойиҳа” бўлинмаси директори.

эришган, ушбу соҳалардан бирида таянч мутахассисликка эга бўлган фуқароларга ҳамда “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари”да рўйхатда турган эҳтиёжманд оилаларга алоҳида устуворлик берилмоқда.

Амалга оширилаётган ишлар шаффофлигини таъминлаш, салбий ҳолатлар юзага келишининг олдини олиш борасида бўлинма ходимларига тушунтириш, амалий-тарғибот тадбирлари ўтказилиб, юртимизда амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг барчаси ортида ягона мақсад: инсон омили ва унинг манфаатлари кўзда тутирилганлиги, кам таъминланган оилаларни қўллаб-қувватлаш ва камбағаллиқни қисқартириш, аҳолининг турмуш тарзини янада яхшилаш, ишсиз фуқароларнинг бандлигини таъминлаш, оилавий даромадларини оширишдан иборат эканлигига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шунингдек, ерларнинг унумдорлигини ошириш, мелоратив ҳолатини яхшилаш, қишлоқ хўжалиги соҳасини ислоҳ қилиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш ҳамда аҳолининг даромадларини ошириш каби ишлар асосий мақсадларимиздан бири эканлиги тарғиб этилмоқда. Зеро, Президентимиз томонидан жорий йилга “Ёшлар ва бизнесни қўллаб-қувватлаш йили” деб ном берилиши негизда ҳам айнан “Инсон қадри учун” эзгу ғояси муҳассас.

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

Фарғонада “Оқ олтин” фермер хўжалиги асосчиси Ҳўрматилло ака Ҳақимовни ўз исми-шарифи билан сўрасангиз кўпчилик танимайди. Қувалик тақсир десангиз бу номни ҳамма билади. Водий аҳли пайғамбаримиз Муҳаммад саллоллоҳу алайҳи васалламнинг зурриётларига “тўрам”, “тақсир”, дея мурожаат қилишади. Қаҳрамонимиз Ҳақимовлар сулоласи ҳам Расулulloҳ салоллоҳу алайҳи васалламнинг зурриётларидан.

Бундан ўттиз йил аввал Ҳақимовлар хонадонига Ўзбекистон халқ шоири, раҳматли Муҳаммад Юсуф билан боргандик. Муҳаммад ақанинг айтишича, Шокирхон Ҳақимий узоқ йиллардан бери оғир дард чекиб, ногирон бўлса-да, шеър гузаллар ёзар, кўпгина шеърларига таниқли хофизлар куй басталаб, куйлашар экан.

Муҳаммад ака Шокирхон Ҳақимий ҳузурига тез-тез келиб дуо олиб кетишини айтиб, унинг матонатли умри ва ижоди ҳақида мақола ёзса арзийди деганди... Орадан бир муддат ўтиб, хизмат сафари билан Фарғонада бўлганимда таниқли журналист, кадрдонимиз Набижон Собир Ҳўрматилло Ҳақимов билан таништирганди. Бир пиёла чой устида қилинган суҳбат Ҳўрматилло ака билан дўстлик рашталарини боғлаб қўйган экан.

Аллоҳнинг иноятини қарангки, чорак асрдан бери тақсирнинг ҳикмат тўла суҳбатларидан баҳраманд бўлиб юрибман. Тақсирга неча марта ўзи ҳақида мақола ёзай десам, камтарлик қилиб ҳеч изн бермайди. Ёшларни ёзинг, замон уларники деб гапни бошқа ёққа бураверарди. Бу галги учрашувимиз бугўдай ўрими бошланган кунга тўғри келибди. “Оқ олтин” фермер хўжалиги дала шийпонининг файзи бошқача. Чет эллик фермерларнинг рангосини эслатади. Шийпон ўртасидаги ховузда балиқлар сузиб юрибди. Қалдирғочлар ховуз юзалаб чуғурлаб-чуғурлаб нигоҳиниғизни тортади. Биз ўтирган мўъжазгина сўри ёнидаги оққайин атрофига синчалак келиб кетмоқда. Ғарқ пишган йил шохини зўрға қўтариб туртибди. – Бу йил мевалар жуда мўл бўлди, – дейди Ҳўрматилло ака. – Териб олгани одам йўқ. Бир йил ўрикка зор бўлсак, ана бир йил мева зор бўларкан. Бу зил ўрик, шафтоли йили бўлди. Тўкинчиликка ҳеч нарса етмайди. Ёшим ҳам етмиш учга борди. Қаричилик, дард орқандан қувиб юраркан. Кон босимим ўйнаб туради. Тўй-марака кўп, бормасанг бўлмайди. Сизнинг келаётганингизни эшитиб, шийпонга шощим. Қўришганимизга ҳам анча бўлди, суҳбатларингизни соғинган эдим. Ҳали суҳбатни бошлаб улгурмасимиздан шийпонга “Каптив” автоматизини келиб тўхтади. Қўлида па-тир ном билан тушган киши Дилшод Фозилов экан. – Қувада бугўдай ўрими бошланган экан ҳормангга келдик, – дейди у. Қаҳрамонимиз Дилшод Фозилов вилоят уруччилик бошқармасида раҳбар бўлиб яхши ишлаганини, бир неча ой аввал вилоят агросаноат бошқармасига бошлиқ бўлганини айтиб, бизни таништирди. Мени қишлоқ хўжалигини яхши тушунадиган, республикадаги таниқли журналистлардан бири эканлигимни, узоқ йиллардан кадрдончилик қилиб келишимизни айтди. Дилшод Фозилов ёши улуглар олдида тавозеда турадиган, суҳбатдошини синчковлик билан тинглай биладиган, камгап инсон экан.Салкам ярим асрлик ижодкорлик фаолиятимда шуни англаб етдимки, ота-онаси ва устозларидан дуо олишга интиладиган, уларнинг панд-насихат-

ЭЗГУ АМАЛЛАРИ БИЛАН ЭЛ НАЗАРИГА ТУШГАН ФЕРМЕР

ларига амал қиладиган асл фарзанд ва садоқатли шогирд бўлиш бахти Аллоҳнинг суйган бандалари-гагина насиб қилар экан. Дилшод Фозилов ҳам Ҳўрматилло Ҳақимовга ўхшаган шундай саодатли инсонлардан бири бўлса ажаб эмас.

Устоз ҳақида гап кетганида Ҳўрматилло ака албатта, савдо илмининг пириларидан бири, ўз даврида кучли тадбири ва саховатлилиги билан Фарғона водийсидагина эмас, бутун мамлакатга танилган раҳматли Иброҳим Қаримовнинг номини эсга олади. Ҳаётда кимдир Аллоҳ буюрганидек ота-онанинг хизматларини қилиб, дуоларини олиб, эъзоз топса, кимдир тугма иқтидори билан эл оғзига тушади, яна кимдир пиру устози йўлидан юриб одамлар олқишини олади. Суҳбатимиз ота-онанинг дуосини олиш, қариндош-уруғчилик ришталарини маҳкам тутиш, бошқалар билан меҳр-оқибатли бўлиш хусусида борар эди. Шу тобда Ҳўрматилло ака отаси ҳақидаги хотиралардан сўз бошлаб қолди.

– Отам Аллоҳдан қўрқадиган киши эди. Эсимни таниганимдан буён биламанки, одамларга фақат яхшилик қилган. Иккинчи жаҳон урушида қатнашиб, омон қайтган. Уруш йиллари мусулмонлар ўз юртида бисмиллоҳни овоз чиқариб айта олмас эдилар. Жангларнинг бирида отам оёғидан қаттиқ яраланади. Докторлар оёғини кесмоқчи бўлиб ётқи-зишганида “Ла илаҳа иллаллоҳ, Муҳаммаду Расу-луллоҳ” деб калима келтиради. Мўъжизани қаранг, жарроҳ доктор ўзбек экан, бу муқаддас каломни эшитиши билан ярадорнинг оёғини кесмай ўзим даволайман, деган экан. У отамнинг оёғини сақлаб қилиб тузатиб юборган экан. Бироз оқсоқланиб юрса-да, оёғи бутун қолганлиги учун бир умр ўша докторни дуо қилиб юрдилар. Ҳўрматилло ақанинг отаси ҳақидаги воқеани эшитиб, отам раҳматли ёдимга тушиб кетди. Менинг отам ҳам Иккинчи жаҳон уруши пайтида Ленинград қамали иштирок-чиси бўлган. Жангларнинг бирида у ҳам оёғидан қаттиқ яраланади. Доктор бир оёғини кеса-ман, деб турганида “кессангиз, Сталинга ёзаман” деб унга қатъий эътироз билдиради.

Отамнинг шижоатидан ҳайиққан доктор қа-рорини ўзгартариб, оёғини кесмасдан даволайди. Отам урушга ҳақлиқ бўлгани билан сабабли унга даволанаётган пайтда госпиталда майда миллат-ларга агитаторлик қилиш юклатилади. Бир куни

ярадорларнинг ҳолидан хабар олиш учун маршал Ворошилов келади. Отам билан суҳбатлашиб, “майда миллатлар нимани хоҳлайди”, деб сўрайди. “Уларга рухий мадад керак, ўз тилларида куй-қўшиқ эшитишни истайдилар”, дея жавоб беради. Отам-нинг сўзини эшитиб у қоғозга Ленинград области партия комитети биринчи секретари Жданов но-мига хат ёзиб беради. Отам гопитал ходими билан бирга Ждановнинг ҳузурига боради. Унинг буйруғи билан турли миллатларнинг, шу жумладан, ўзбек халқининг миллий олуғну-асоблари олиб келинади. Госпиталда миллий куй-қўшиқлар янграйди. Ҳа, бизларнинг фахрланасак арзийдиган шундай табар-рук оталаримиз бўлиди. Илоҳо, уларнинг жойлари жаннатда бўлсин... Тақсир отаси ҳақидаги ҳикоясида давом этади: Ҳожакалон отам ҳаёти давомида етти марта ҳаж қилган. Ҳар гал ҳаж сафари учун бе-солтги йил вақт сарфлаган экан. Мусофирчиликда булар билан Маҳдуми Аъзам мақбарасини зиёрат қиладди. Тўрт нафар ногирон болани парварши қилиш уёқда турсин, уларга бир марта қараган одамнинг юраги эзилиб кетади. Яратганининг меҳрибончи-лиги билан биргина менинг тўрт мучам соғ бўлди. Оламдан ўтишларидан аввал, отам шундай васият қилгандилар: ўғлим, мен сиздан розиман, Аллоҳ ҳам рози бўлсин, акаларингиз ҳам бир-икки йилда оламдан ўтиб кетамиз. Уларнинг фарзандлари сизга омонат. Нури дийдаларим тирилмигдаёқ дўзах азобларини

тортиб, энди кунлар жаннатга кетадилар. Улар сизни ҳам меҳрибон қўларингиздан етаклаб жаннатга олиб кирадилар... Тақсир сўзлаяптию, менинг ҳам, меҳмоннинг ҳам кўзларида ёш қалқийди. Отамиз Аллоҳга яқин одам эди. У боқий дунёга сафарни ўзи бошлаб берди. Жаназадан олдин сўнгги бор кўриб қолсин деб навбат билан биринчи Шокирхон ақани, кейин Матлабхон ақани, ундан кейин Қудратиллохон ақани елкамга опичлаб отамни ёнига олиб бордим. Ҳаётиллохон ақам жуда тўла-дан келган бўлгани сабабли уни кўпчилик бўлиб кўтардик. Бу ҳолатни кўриб қариндош-уруғларимиз ҳам, қўни-қўшниларимиз ҳам, жаназага келган яқинларимиз ҳам юраклари эзилди, кўз ёшларини тийишолмади.

Отам ўтганига ўттиз саккиз йил бўлса ҳамки, васиятлари қўлогимга қўйилиб қолган. Акаларим-дан қолган ёдгорликларни фарзандларимдек қилиб тарбиялашда, едириб кийдиришда, уйли-жойли қилишда доимо ғамхўрлик кўрсатдим. Улар дард чекса, қўшилиб дард чекдим, тўй-маъракаларига бош-қош бўлдим. Кимки етимларнинг бошини си-ласа, Яратган унинг ҳам бошини силаркан. Қаерга бормай, қандай вазифада ишламай, барака ортим-дан қувиб юрибди. Тўй-маъракаларда одамлар қўли қўксига қутиб олишади, тақсир келди, деб тўрга ўтказишади, дуо сўрашади. Шу кунларга етказга-нига шуқур. Қарс икки қўлдан чиқади, деганлари-дек, турмуш ўртоғим акаларимнинг фарзандларию набираларини оқ ювиб, оқ тарашда худди онала-ридек хизмат қилди. Уларнинг айримлари жуда оғир хасталикларни бошидан кечирибди. Қунар тунларга улашиб кетганида ҳам бир оғиз оҳ дема-ди. Муножатхондай покиза аҳли аёл бергани учун шуқур дейман. Турмуш кўрганамизга икки йилдан сўнг эллик йил бўларкан.

Қўшганимиз билан қўша қариб, ҳаёт кечир-моқдамиз. Ойнинг ўн беши ёруғ, ўн беши қоронғу дейди. Ёруғ кунларда шуқур қилиб, қоронғу кунлар-да сабр қилиб, фарзандлари тарбияладик, ўқитдик, ундирдик. Энди набиралар атрофимизда парвона бўлиб хизматда.

Устозим Иброҳим Қаримов “олувчи қўл эмас, берувчи қўл бўлин”, деб бизларга таълим берганди. Ҳадис илмидан хабари бор устозимиздан инфоқ-эхсон, саховат қилиш ҳикматини ҳам ўрганганмиз.

Ҳар куни эрталаб нонвойхонадан ўнта иссиқ нон олиб ёнимиздан ўтган каналдаги балиқларга ташлашни буюрарди. Бизга берилган неъматлар-да балиқларнинг ҳам ризқи бор, дердилар. Катта давлатманд бўлгани боис, ҳар йили юзта етим бо-лага ўз ҳисобидан суннат тўйи қилиб беради. Ўн нафар камбағалнинг бўйига етган қизини уза-тиб, ўғлини уйлантириб қўярди. Келин-куёвни уй-жойли қиларди. Аллоҳ ўзи истаганларга мўл ризқ бера-р экан. Иброҳим ота шундай ризқ-рўзи, саховатли инсон эди. Илоҳо жойлари жаннатда бўлсин.

Суҳбатимиз шу қадар таъсирли бўлганидан туш-лик учун келтирилган лағандаги ош ҳам совиб қо-либди. – Ошдан олинлар, атайлаб комбайнчиларга тайёрлагандик, сизларнинг ҳам насибангиз бор экан, – дейди тақсир. – Меҳмонларнинг қадами ёқиб ғаламизнинг гектаридан олтмиш беш центнердан бугдой чиқибди, баракасини берсин.

Дилшод Фозиловнинг Фарғонанинг Чимён қиш-логидан эканини эшитиб, ундан тасаввуф шеър-иятининг йирик вакили Ҳўжаназар Ҳўвайдоннинг зурриёди ўлмас ота ҳақида сўз очдим. “Ҳаёт” газе-тасида чиққан “Қабрдан қайтган бола” мақоламда ўлмас ота ҳақида ёзганимни айтиб, у ҳақда сўрадим. – Ўлмас ота яқинда оламдан ўтди, – дейди Дилшод Фозилов. – Илоҳо жойлари жаннатда бўлсин, – дуога қўл очдик. Ўлмас ота Ҳўвайдо бобосининг мақба-расини обод қилмади, деб Тوشкентга роса қатнаган-ди. Ўшанда Дин ишлари бўйича қўмита раиси бўлиб ишлаган ҳамқишлоғи Шайх Абдуллозид Мансур-нинг ёрдами билан илтимоснома хати Биринчи Президентимиз Ислоҳ Қаримовга киритилгани, Ислоҳ ота Ҳўвайдо мақбарасини тиклаш ҳақида вилоят раҳбарига топириш қарори бергани ҳақида ҳам шу мақоламда ёзгандим. Яхшилар шарофати билан шеърлари халқ орасида машҳур бўлган Ҳўжаназар Ғойибназар ўли Ҳўвайдо зиёратгоҳи қайтадан бўёб этилди. Ўлмас ота ҳам бобоси каби ҳикматли шеър-лар ёзиб, зиёратга келганларга ўқиб беради. Шеър-ият илмидан зиёратчиларни баҳраманд қиларди...

Қува қишлоқ хўжалигининг муҳим тармоғи бўлган боғдорчилик соҳаси бўйича номи чиққан ту-манлардан бири. Азал-азалдан қувалиқлар гуллар, мевали ва манзарали дарахт қўчатлари етиштириш бўйича бой тажрибага эга. Айниқса, Қува анори-нинг донғи узоқларга кетган. Бутунги кунга ке-либ боғбонлар етиштирган турли хил қўчатлару мева-чевалар ички бозорни таъминлаш билан бир қаторда чет давлатларга ҳам экспорт қилинмоқда. Тумандаги “Оқ олтин” фермер хўжалиги ташкил этилганига ролпа-роса йигирма беш йил бўлди. Ушбу фермер хўжалиги ҳар қандай оби-ҳаво шаро-итида ҳам пахта, ғалла, бошқа экинлар ҳамда мева етиштириш режаларини мунтазам ортиги билан бажариб келмоқда. Бу албатта, Ҳўрматилло Ҳақи-мовнинг деҳқончилик, боғдорчилик бўйича тўп-лаган тажрибаси ҳамда хўжалиқни бошқаришдаги юқори малакаси натижасидир. Имон-этиқод билан яхши амаллар қилиб яшаётган, юз-қўзларидан эзгулик аломати ёғилиб турган Ҳўрматилло ақанинг уру зарваракларига муҳрланган ҳикояларини тинглаб ҳузур олдик. Фарғоналик ҳаллакорлар хирмонларига Яратгандан барокатлар тилаб, пой-тахтга қайтдик.

Дилмурод ҚИРГИЗБОВ,
публицист.

(Боши 1-саҳифада)

Амалиётда ҳамма вақт ҳам барча май-донларда ғўзанинг нормал ўсиб, ривожланиши ва шигил ҳосилга киришини таъминлаш мушкул. Ўсимликнинг нотўғри парвариш қилиниши, суғориш агротехикасининг бузилиши ва бошқа нуқсонлар оқибатида шундай ҳолат кузатилади.

Агар чигитни яхши тайёрланган ерга энг мақбул муддатларда экиб, ўз вақтида яганани ўтказиб, сув ва ўғитлар белгиланган меъёрда берилса, ғўза тез ривожланиб, ҳосил тушлаш босқичига ўтади.

Ўўза ўсишга мойил бўлади, шуни эътиборга олиб, унинг бош пояси ва ўсув шохларининг учи чилпиб ташланса, озиқ моддалар ҳосил шохларига, ундан ҳосил тугунчаларига ўтади, уларнинг тўкилиши камаяди, кўсақлар кўпайиб, вазни ортади, сув сарфланишининг самарадорлиги ҳам кўпаяди. Чилпишни ўз вақтида бажариш шона, гул тугунчаларини сақлашга, кўсак пайдо бўлиши ва етилиш жараёنларини жадаллаштиришга хизмат қилади. Чилпиш ўз вақтида, сифатли ўтказилганда кўсақларнинг пишиши 5-10 кунга тезлашади ва ҳосилдорлик гектарига 3-4 цетнерга ортади.

Бу муҳим тадбир ғўзанинг асосий ва ён шохларининг ўсув нуктасини киркиш бўлиб, ўсимликнинг вегетатив ўсишини тўхтатиш ва озиқа моддаларини ҳосил шоналарига йўналтириш мақсадида ўтказилади.

Бунда тупларда тўлақонли кўсақлар кўпроқ шаклланади, уларнинг салмоғи, ҳосилдорлиги ва тала сифати ортади.

Маълумки, ғўза жуда кўп ҳосил элементлари пайдо қилиши мумкин, бироқ, ёппасига шоналаш, гуллаш даврида озиқа элементлари ва сув етишмаслиги сабабли уларнинг кўп қисми тўкилади. Ҳосил элементларининг тўкилишини камайтириш учун чилпиш ўтказилади. Бу агротехник тадбир июлнинг биринчи ўн кунлигидан то ойнинг охиригача бўлган даврга тўғри келади. Чилпилган ўсимликда кўп кўсак ҳосил бўлиши буни яққол кўрсатиб туради. Ниҳоллар ривожга яхши бўлган тақдирда чилпишни икки марта бажариш лозим. Аввалига асосий ўсиш нуктаси кирқилса, ордан 7-10 кун ўтгач, ён шохларнинг учлари чилпиб ташланади.

Пахтакорларимиз чилпишни асосан қўлда бажаришади. Шунда асосий ва ён шохларнинг ўсув нукталари билан бир қаторда ҳосил шохчаларини ҳам чилпиша-



ЧИЛПИШ — ҒЌЗА ПАРВАРИШИДАГИ МУҲИМ ТАДБИР

дики, натижада ҳосилдорликка сезиларли даражада зарар етади.

Бу ҳол кўпинча четдан одамлар жалб қилинганда рўй беради. Кўпчилик хорижий мамлакатларда чилпиш кимёвий усулда амалга оширилади.

Улар биздагига қараганда анча барвақт, дастлабки гуллар пайдо бўлаётган даврда ғўзага Пикс препаратини қўлайдилар. У билан бир қаторда кимёвий усулда чилпиш учун Тур, Устикс, Далликс, Со-же-ан каби препаратлар ишлатилади.

Пикс препарати бошқа препаратларга нисбатан бир қанча афзалликларга эга. У сепилгач, ғўзанинг ўсиши, ривожланиши ўртасида мувофиқлашув яхшиланиб, ҳосил эртки ва мўл, тала сифатли бўлади. Шунингдек, ғўза тупи ичхам арчасимон шаклга киради. Бу эса, қаторлар орасида ҳаво алмашувини яхшилашга ҳамда кўсақлар чиришининг камайишига олиб келади.

Энг асосийси, биринчи терим салмоғи ҳар бир гектарда 5-6 цетнерга ошиб, ҳосилни қисқа муддатларда йиғиштириб олишга имконият яратилади.

Кимёвий усул қўлда бажариладиган оғир меҳнатга барҳам беради. Пикснинг ўхшаши бўлган Устикс препаратини эса ўзимизда

ишлаб чиқаришга ва амалиётда қўллашга рухсат берилган. У ўсимликнинг гўллаб кетишини тўхтатиб, ҳосилни кўпайтиради. Ўткир ҳидли эканлиги, заҳарлилиги боис, уни қўллашда санитария қоидаларига қатъий амал қилиш, эҳтиёткорлик чораларини кўриш талаб этилади.

Булар қаторида Далликс ҳам тавсия қилинган. Бу препарат гектарига 1-1,5 литр сепилиши мақсадга мувофиқ.

Кимёвий чилпиш учун бу препаратларни пуркаш вақти ва сарфлаш меъёри ғўза ривожига ҳамда бош поя баланглигига кўра белгиланади.

Энг мақбул муддат ўрта толали ғўза навларида ҳосил шохи 12-14 тага етган пайтдир. Ингичка толали ғўзаларда 16-18 ҳосил шохлари пайдо бўлганда ўтказиш яхши самара беради. Дорилар билан ишлов беришни суғоришдан 6-7 кун олдин ўтказиш янада самаралидир.

Пиксни ишлатиш меъёри ўсимликнинг бўйига, ривожланиш даражасига қараб гектарига 0,5-1 литрни ташкил қилади. Агар ғўза тупи бакувват бўлса, унинг сарфи 1,5 литргача етказилиши мумкин.

Бунда сувли аралашма меъёри гектарига 200-300 литрдан ошмаслиги керак. Препарат

аралашмасини ОВХ-28, ОВХ-600 ёки бошқа турдаги дори пуркагичлар ёрдамида тонги ва кечки соатларда сепиш мақсадга мувофиқдир.

Умуман олганда, ғўза ғарқ гулга кирган пайтда чилпиш ўтказиш яхши натижа беради. Кўчилик туманларда чилпиш тадбирларини ўтказиш 1-25 июлга тўғри келади. Агрономлар ва тажрибали фермерлар чигит экиш муддатини ернинг унумдорлиги, қўланилган агротехник тадбирлар, ғўзанинг нав хусусиятлари ва ҳолатига ҳамда унинг ҳосил шохларининг миқдорига қараб ҳар бир пайкалда мақбул чилпиш ўтказиш муддатларини белгилашлари лозим. Шунини унутмаслик керакки, ўз вақтида, тўғри ва сифатли ўтказилган чилпиш ҳосил элементлари тўкилишини камайтиради, ҳосилдорлики ва пахта сифатини оширади. Бу йилги шароитда ғўзада 12-14 ҳосил шохлари пайдо бўлганда чилпиш ўтказиш мақсадга мувофиқдир. Бу пайтда ўсимликда камида 30-40 та ҳосил элементлари ҳам пайдо бўлади. Уларнинг камида 40-50 фоизини сақлаб қолиб, мўл ҳосил олиш имконини беради. Одатда ушбу тадбир ғўза қатор ораларига сув қўйилгандан сўнг, етилиш даврида ўтказилади. Сув қўйилшдан олдин ўтказиш мақсадга мувофиқ эмас, агар чилпишдан кейин қатор ораларига сув таралса, ўсимлик гўллаб кетиши мумкин. Бу эса ўз навбатида ҳосилга салбий таъсир кўрсатади. Чилпиш ўз вақтида ўтказилиб, кўсақларнинг яхши етилиши таъминланса, барглари сунъий тўктириш ҳам яхши самара беради.

Демак, ўз вақтида ва сифатли ўтказилган чилпиш ҳосил элементларининг кам тўкилишини, мавжуд кўсақларнинг яхши етилишини таъминлаш билан бир қаторда, пахтани машиналар ёрдамида теришга, етиштирилган ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолмасдан тез фурсатларда йиғиштириб олишга кенг имкон яратади

Р.НАЗАРОВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ ҳўжалиги ходими,
қ.х.ф.д., профессор,
Ф.ҲАСАНОВА,
Пахта селекцияси, уруқчилиги ва етиштириш агротехнологиялари илмий тадқиқот институти профессори,
Ж.АБДУЛЛАЕВ,
Қишлоқ ҳўжалигида билим ва инновациялар миллий маркази бўлим бошлиғи.



Музаффар АЛИМОВ,
Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги Наманган вилояти бошқармаси ўта хавфли юқумли касалликлар бўлими мудири.

КУЙДИРГИ — ЎТКИР ЮҚУМЛИ КАСАЛЛИК

(Боши 1-саҳифада)

Унга яқин жойлашган лимфа безлари зарарланиб, лимфаденит, сепсис пайдо бўлади. Беморда қувватсизлик, тана ҳарорати кўтарилгани, бош оғриғи, бош айланиши, қусиш, жигар ва талоқнинг катталашуви каби аломатлар кузатилади. Одамларда куйдиргининг ичак тури куйдирги кўзгатувчиси билан зарарланган гўшти истеъмол қилинганда, ўпка турти билан эса куйдирги таёқчаси спораларининг нафас йўллари (тери, мўйна махсулотлари қороналарида) орқали тушушидан ривожланади. Ичак, ўпка турлари кескин бузилишлар билан кечади ва одатда ўлим билан тугайди.

Куйдирги касаллигининг олдини олиш учун хайвонларни ўз вақтида рўйхатга олиш ва ушбу касалликка қарши эмлаш, ветеринария-санитария тадбирларини, яъни дезинфекция, дезинсекция, дератизация ишларини ўз вақтида ўтказиб туриш зарур. Айниқса, хайвонларнинг ветеринария му-тахассислари назорати остида бўлиши, молларнинг белгиланган жойларда – махсус қушхона ва сўйиш майдончаларида сўйилиши муҳим аҳамият касб этади. Гўшт, сут махсулотларининг ветеринария-санитария талабларига қатъий риоя қилинган ҳолда истеъмолга чиқарилиши талаб этилади.

ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНКНИНГ ЭКОЛОГИК БАРҚАРОРЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДАГИ ТАШАББУСЛАРИ

(Боши 1-саҳифада)

Матбуот анжуманида Ўзсаноатқурилиш-банкнинг “Green banking” фаолиятида ушбу стратегияда кўзда тутилган муҳим йўналишлар қамраб олингани таъкидланди.

Хусусан, Халқаро молия корпорацияси билан ҳамкорликда “Экологик ва ижтимоий хавфларни бошқариш тизимини ривожлантириш бўйича чора-тадбирлар режаси” ишлаб чиқилган. “Яшил бозор” тадқиқ қилинган. Корпоратив ва чакана, кичик ва ўрта бизнес тоифасидаги мижозлар учун “яшил” кредитлар жорий этилган.

Яшил лойиҳаларни баҳолаш самарадорлигини ошириш мақсадида халқаро миқёсдаги Молиявий институтлар учун иқлим ўзгаришини баҳолаш (Climate Assessment for Financial Institutions – CAFI) платформасига уланган.

Халқаро стандартлар доирасида ESG ва барқарор ривожланиш ҳамда энергия сиёсати ишлаб чиқилиб, глобал экологик ва ижтимоий дастурларни янада фаол қўллаб-қувватлашга киришилган.

– ESG тамойиллари ва энергия сиёсати асосида иш юритиш банкнинг мижозлар ва ҳамкорлар билан “яшил” иқтисодиёт мезонлари асосида ҳамкорлик қилишини назарда тутди, мамлакатимизга истиқболли инвесторларни жалб қилишда муҳим роль ўйнайди, – дейди “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ бошқарув раиси ўринбосари Фаррух Абдурахмонов. – Маскув ҳужжатларга қару, экологик, ижтимоий ва иқтисодий соҳалардаги умумжаҳон миқёсда кузатилаётган глобал муаммолар ечимни ўрганилади. Бу банкнинг иқлим ўзгариши даражасини пасайтириш борасидаги сазй-ҳаракатлари натижадорлигини оширишга, катта миқдорда маблағ ва ресурсларни тежашга хизмат қилади.

Жорий йилнинг ўтган даврида муассаса томонидан 410 дан зиёд “яшил” лойиҳалар молиялаштирилди. Натижада қарийб 800 минг МВт электр энергияси, 38 минг метр куб сув, 107 минг метр куб табиий газни тежашга ҳамда атроф-муҳитга чиқаётган иссиқхона газларини 320 минг тоннага қисқартиришга эришилди. 6800 га яқин иш ўрни яратилди.

Тадбирда банкнинг ижтимоий-экологик дастурлардаги иштироки хусусида ҳам сўз юритилди.

– Экотизмни сақлаш ва мустақамлашда ҳар бир шахс дахлдорлик ҳис-туйғулари билан яшаши, ҳисса қўиши ҳаёт-мамот маласасидир, – дейди “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБнинг “Green banking” департаменти директори Бобур Султонмуродов. – Банкимиз жамоаси Президентимиз ташаббуси билан йўлга қўйилган “Яшил макон”, “Долзарб 40



кунлик” ҳамда “Автомобилсиз кун” сингари кўллаб жамоат лойиҳаларида фаол қатнашиб келмоқда. Хусусан, “Яшил макон” лойиҳаси доирасида жорий йил баҳор мавсумида жами 90 минг туп, кузги кўчат экиш тадбирида 76 минг туп манзарали ва мевали дарахт ҳамда бута кўчатлари экилди. Тошкент вилояти Бўстонлиқ туманидаги тоғ ва тоғ олди ҳудуддаги 11 гектар ер майдонида 5,5 минг туп бодом кўчати, пойтахтимиздаги “Барҳаёт” маҳалласида эса, 200 туп мевали дарахт экиб, “Яшил бог” яратди. “Зомин” кўриқхонаси ҳудудини кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишларида иштирок этди.

Эътиборлиси, банк томонидан кўчат экиш ишларининг бажарилишида иқлим шароитига мос, сувсизлик ва қургўчиликка чидамли кўчатлар турларини танлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Экилган кўчатларни парваришлаш учун алоҳида мутахассислар жалб қилиниб, яшил майдонларга томчилатиб суғоришининг илғор технологиялари ўрнатилмоқда.

Дарҳақиқат, “яшил” банк тамойиллари муассасанинг ишлаб чиқариш фаолиятида ҳам кенг қўлланилмоқда. Банк энергия сиёсатида унинг барча бино ва иншоотларини лойиҳалаш, реконструкция қилиш, қуриш ва жиҳозлашда сертификатланган энергия тежовчи технология ва ускуналардан фойдаланиш тартибга солинган.



– Бугунги кунда банк бош офиси ҳамда ҳудудий тармоқлари биноларига умумий қуввати 1480 кВт бўлган қуёш панеллари ўрнатилган, – дейди Бобур Султонмуродов. – Улар ёрдамида 2023 йилда 1,4 млн. кВт соат муқобил электр энергияси ишлаб чиқарилиб, натижада 1 млрд. 256 млн. сўм иқтисод қилинди. Бундан ташқари, банк тизимида қороз истеъмолини йилига 50 фоизга қисқартириш, банк тармоқлари атрофига ходимлар учун велотураргоҳлар барпо этиш ҳамда манзарали ва мевали дарахтлар ўтказиш чоралари кўрилди.

Матбуот анжуманида банк фаолиятида барқарор “яшил” иқтисодиётни барпо этишга қўмаклашиш сазй-ҳаракатлари давомли эканлиги таъкидланди. Молиявий ресурсларни кўпайтириш асосида электр энергияси, ичимлик суви ва табиий газни тежаш, озик-овқат ҳафсизлигини таъминлаш, чинкидинлари оқсизилонга бошқариш ва чўлланишини қисқартириш каби устувор вазифалар ижросида камарбаста бўлиши айтиб ўтилди.

“Яшил” технологиялар – бу ишлаб чиқариш ёки хизмат кўрсатиш жараёнида атроф-муҳитга зарарли чиқиндиларни кам миқдорда чиқариш, табиий ресурсларни тежаш ҳамда муқобил энергия манбаларини ишлаб чиқариш каби “яшил” мезонларга эга технологиялар, ускуналар, қурилмалар, тизимлар ва материаллар мажмуи.

“Яшил” лойиҳалар иқтисодиётнинг барча тармоқларида экологик тоза ва ресурс тежамкор технологияларни жорий этиш ҳамда қайта тикланувчи, самарали энергия манбаларидан кенг фойдаланиш мақсадида ишлаб чиқилаётган лойиҳалар бўлса, “Яшил” кредит – янги ёки мавжуд “яшил” лойиҳаларни тўлиқ ёки қисман молиялаштириш, шунингдек, қайта молиялаштириш учун тақдим этиладиган кредит воситасидир.

Банк ахборот хизмати

Эълон

БАРЧА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

“Маданий мерос объектлари реставрацияси дирекцияси” давлат муассасаси бош пудратчилигидаги қуйидаги объектларга ёрдамчи пудратчиларни аниқлаш учун ўтказилаётган тендер ва танлашларга иштирокчиларни таклиф этади:

1. Объект номи: “Ўзбекистон давлат санъат” музейи ашёлари ҳамда коллекцияларини реставрация қилиш ва рақамлаштириш (оцифровка)”.
Объектнинг бошланғич нархи, ҚҚС билан – **2 038 007 803 сўм**.

Ишларни тугаллаш муддати – **180 кун**.

Харид тури: очик тендер.

Ушбу объект бўйича маданий мерос объектлари учун тегишли лицензия талаб этилмайди.

2. Объект номи: “Фарғона вилояти Фарғона шахрида жойлашган “ХХ-аср меъморий ёдгорлиги” биноси (вилоят маданият маркази) таъмирлаш-тиклаш ишлари”.

Объектнинг бошланғич нархи, ҚҚС билан – **2 459 468 238 сўм** (шундан, 2024 йилда 2 000 000 000 сўм ҚҚС билан ва қолган ҚҚС билан 459 468 238 сўм манзилли рўйхат асосида маблағлар ажратилгандан ҳамда буюртмачининг махсус ҳисоб рақамига келиб тушгандан сўнг молиялаштирилади).

Ишларни тугаллаш муддати – **180 кун**.

Харид тури: очик тендер.

3. “Бухоро вилояти Бухоро шахри М.Ашрафий кўчасида жойлашган “Садриддин Айни” музыкали драма театрини таъмирлаш-тиклаш ишлари”

Объектнинг бошланғич нархи, ҚҚС билан – **38 984 278 549 сўм** (шундан 2024 йилда ҚҚС билан – 8 000 000 000 сўм қолган ҚҚС билан 30 984 278 549 сўм манзилли рўйхат асосида маблағлар ажратилиб, буюртмачининг махсус ҳисоб рақамига келиб тушгандан сўнг молиялаштирилади).

Ишларни тугаллаш муддати – **365 кун**.

Харид тури: очик тендер.

4. Объект номи: “Навоий вилояти Хатирчи туманида жойлашган “Оқ масжид” жоъме масжидини таъмирлаш-тиклаш ишлари”.

Объектнинг бошланғич нархи, ҚҚС билан – **1 020 011 694 сўм**.

Ишларни тугаллаш муддати – **180 кун**.

Харид тури: очик танлаш.

5. Объект номи: “Бухоро вилояти Вобкент тумани Вобкент МФЙ И.Бухорий кўчасида жойлашган “Вобкент” минорасини реставрация қилиш ишларини амалга ошириш”.

Объектнинг бошланғич нархи, ҚҚС билан – **316 427 290 сўм**.

Ишларни тугаллаш муддати – **45 кун**.

Харид тури: очик танлаш.

Объектларни молиялаштириш манбаси: Бюджет маблағлари ҳисобидан.

Бош пудратчи: “Маданий мерос объектлари реставрацияси дирекцияси” давлат муассасаси.

Манзил: Тошкент шахри Миробод тумани Т.Шевченко кўчаси 1-уй.

Тендер ва танлов иштирокчиларига қуйидаги талаблар қўйилади:

- доимий ходимлари, жумладан, муҳандис-техник ходимларига эга бўлиши;
- ишлаб турган асосий воситалари, шу жумладан, ишлаб чиқариш базаси, машина ва механизмлар, кичик механизация воситаларига эга бўлиши;
- ўз айланма маблағлари билан таъминланганлиги (кўрсаткич 0,2 коэффициентдан кам бўлмаган) ва тўловга қодирлиги (кўрсаткич 1,25 коэффициентдан кам бўлмаган);
- ўхшаш объектларда ишлаганилик тажрибаси мавжудлиги;
- бажарилган ишлар, шу жумладан, ўз кучи билан олдин бажарилган ишлар ҳажми ҳақидаги маълумотларни тақдим этиш.

Тендер ва танлашда иштирок этиш учун белгиланган тартибга мувофиқ тегишли лицензияга эга бўлган иштирокчиларга рухсат этилади.

Қуйидаги иштирокчиларга тендер ва танлашда иштирок этишга рухсат берилмайди:

- қайта ташкил этилиш (бўлиниш, қўшилиш), тугатиш ёки банкротлик арасида турганлар;
- мол-мулки мусодарага олинганлар ҳамда муассислик келишув, молиявий иштирок, ҳолдинг ва бошқа шаклда ифодаланган бевосита ташкилий-хуқуқий ёки бир-бирига молиявий қарамлиги мавжудлар.

Иштирокчилар танишиб чиқиш ва таклифини тузиш мақсадида, лойиҳа ҳужжатлари, хусусан, лойиҳанинг график қисми (чизмалари)ни тақдим этилиши ҳақида ташкилотчисига мурожаат қилишга ҳақлидир.

Бош пудратчи ёки ташкилотчи объектнинг лойиҳа ҳужжатларини, шунингдек, унинг график қисминини (чизмаларнинг нусхаси ёки электрон варианты)ни иштирокчиларига уларнинг биринчи талабиданоқ тақдим этишга мажбур.

Иштирокчилар таклифлари ташкилотчи томонидан иш кунлари соат 9-00 дан 18-00 гача қабул қилинади.

Ташкилотчи “STROY KONSALTING SERVIS” МЧЖга оферталарни тақдим этишининг охириги муддати – оферталарни очиш куни ва вақтигача қуйидаги манзилда: Тошкент шахри Миробод тумани Шахрисабз кўчаси 16 “а”-уй манзилидаги офиси (мўлжал: “Агросаноатлоийха” МЧЖ маъмурий биносининг 504-хонаси). тел: +99891 018-75-57.

Талабгор томонидан белгиланган тартибда тендер ва танлаш бўйича харид қилиш ҳужжатларини олиш тўғрисида буюртманома ташкилотчига топиширилган ва тўлов қилинган кундан 2 кун ичида электрон кўринишда берилади.

Тендер ҳужжатининг битта тўпламининг нархи – 2 500 000 сўм.

Танлаш бўйича харид қилиш ҳужжатлари битта тўпламининг нархи – 1 500 000 сўм.

Таклифларни топириш иштирокчининг тендер ва танлаш бўйича харид қилиш ҳужжатларида қўйилган талабларни ўргангани ва унда кўрсатилган ишларни бажариш, ишларнинг физик ҳажмлари, материал ва конструкциялар ҳажмлари ҳамда бошқа шартларга нисбатан лойиҳани тугаллашга таъсир этиши мумкин бўлган саволлар йўқлигига далолат ҳисобланади.

Таклифларни очиш эълон рўзномада чоп этилганидан бошлаб, камида тендерларда ўн икки иш кунидан ҳамда танлашларда беш иш кунидан сўнг ўтказилади.

Жиззах олий ҳарбий авиация билим юрти томонидан 2018 йил 22 июнда Абдужабборов Нодирбек Махсудбек ўғли номига берилган QK-1 025314 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

“INTERLINE TOUR” МЧЖ устав капиталининг ишлаб чиқариш эҳти-ёжлари туйғайли 5 000 000 сўмдан 1 000 000 сўмгача камайтирилишини маълум қилади. Маълумотлар учун телефон: +998937441313

Энергетик ичимликлар таркибига юқори миқдорда шакар бориғи саболи, В гуруҳ витаминлар қўшилиди, улар эса шакарни энергияга айлантириш учун зарур бўлган ингредиентлар ҳисобланади. Шундай қилиб, бу витаминлар энергетикларга қўшилган шакар таркибидagi барча энергияни чиқариш учун зарур бўлган калитдир. В гуруҳ витаминлари, кофеин ва шакар билан бирга, деярли барча энергетикларга қўшилиди. Улар кичик дозаларда витамин В3 (ниацин)ни ўз ичига олади, бу хатто соғлиқ учун фойдали бўлиши мумкин. Аммо, агар энергетик ичимликларга қўшимча равишда, бошқа озуқавий қўшимчалар ёки мультивитаминли комплекслар қабул қилинса, В3 витаминининг ҳаддан ташқари дозаси хавфи ортади ва бу ўз йўлида вирусли бўлмаган гепатитнинг ривожланишига олиб келиши мумкин. Л-карнитин аминокислотаси метаболизмни яхшилаш учун асосан жигар ва буярлар томонидан ишлаб чиқарилади. Яқинда ўтказилган тадқиқотлар шунни кўрсатадики, Л-карнитин хужайралар шикаст-ланганлигининг олдини олиш ва жисмоний машқлар

Энергетик ичимликларни ҳаддан ташқари истеъмол қилиш бош оғриғи, ташвиш, асабийлашиш, безовталик, уйқусизлик, бош айланиши, титроқ, тартибсизлик, психоз, тутилиш, ва руҳий ҳолатнинг ўзгаришига олиб келиши мумкин. Бундан ташқари, юрак уриш тезлиги, қўқрак қафасидаги оғриқлар,

Рушана ИСМАИЛОВА,
Тошкент кимё халқаро университети талабаси.

Унинг лудудидан “Evro-Asia Gold Servis” МЧЖга 0,78 гектар ер maidони инвестиция килишти шарти билан ажратиб берилган. Бугунги кунда тaдбиқорнинг ўш маблагъи ҳисобидан лойиҳа-смета, инфратузилмага улашти, логистика, ободонлаштириш, қурилиш-монтаж ишлари ҳамда асбоб-ускуналар ўрнатилишига 10 миллилард сўм инвестиция килирилган. Натихада “Ванна, унитаз, раковина ва темир бетон махсуслатларини ишлаб чиқариш” лойиҳаси йўлга қўйилган. МЧЖ томонидан жорий йилининг январь-май ойларида умумий қиймати 295 миллион сўмлик темир бетон махсуслатлари ишлаб чиқарилиб, 40 та янги иш ўрни яратиди.

Юртимизда янгидан янги
мавзелар, турар жойлар,
транспорт воситаларига техник,
аҳолига савдо, маданий-
маиший хизмат кўрсатиш
шаҳобчаларининг бунёд
қилинаётганлиги қувонарли
ҳол, албатта.

А.УМИДОВ,
Яккасарой тумани ФВБ катта ин-
спектори, капитан,
Э.ФАТХУДДИНОВ,
кичик инспектор, катта сержант.

Реклама

MAXAM-CHIRCHIQ

SHOSHILING !!!

Kaltsiy va magniy mikroelementli
AMMIAKLI SELITRA
Birja savdolarida.

Tel: +998 (7071) 6-25-20, 5-34-40, 9-35-08.
Faks: +998 (7071) 6-40-79, 6-55-46, 6-45-57.

info@maxam-chichiq.uz
www.maxam-chichiq.uz

Manzil: Toshkent viloyati Chirchiq shahri Toshkent ko'chasi 2-uy.

Mahsulot sertifikatlangan
№ UZ.SMT.01.080.64398163
GOST 2-2013